

Kunnen jong en oud elkaars geloofsbeleving begrijpen? - Erik Bruneel -

1 Samenvatting van spanningen die je in de tekst terugvindt

De praktijkverhalen, gesprokkeld op een 'klasbijeenkomst' van 75-jarigen, over de geloofsbeleving van kinderen en kleinkinderen komen herkenbaar over. Je vindt er heel wat spanningen in terug: - ik som er enkele op die je erin terugvindt.

- Gaat het christelijk gelovig opvoeden over menselijke (christelijke?) waarden doorgeven of is er ook de dimensie van de relatie met God en Jezus, beleefd in gebed en sacramenten?
- Gelovig-zijn, christen-zijn, kerkelijk-zijn vallen niet zomaar samen. Sommigen noemen zichzelf christelijk gelovig zonder relatie met de kerk of met een beperkte kerkervaring, b.v. bij de doop van hun kinderen, bij eerste communie en vormsel, eventueel bij kerkelijke hoogdagen als Kerst en Pasen.
- Veel kan blijkbaar in één gezin samengaan: ouders die kerkelijk trouwen (waarbij het gelovig zijn van de partners zelfs erg van elkaar kan verschillen) laten hun kinderen dopen en een christelijke opvoeding genieten op school of laten hun kinderen niet dopen, maar geven toch de voorkeur aan godsdienstles op school, of laten hun kinderen niet dopen en geven de voorkeur aan lessen niet-confessionele zedenleer. Maar ook omgekeerd: ouders die niet kerkelijk huwen maken diverse keuzen voor hun kinderen ... Het is er niet eenvoudig op geworden.
- Meestal bestaat er een heel grote vorm van respect en waardering vanwege kinderen en kleinkinderen tegenover ouders die zelf hun christelijke levenskeuze bevestigen ook via kerkelijk engagement. Kinderen noch kleinkinderen willen die keuze in vraag stellen of door b.v. de keuze voor een 'lentefeest' (groot)ouders choqueren. Integendeel.
- Ouders die gelovig overtuigd zijn zullen vaak tegenover hun kinderen en kleinkinderen hun eigen levenskeuze niet wegsteken en hen uitnodigen bij bepaalde gelegenheden mee met hen het geloof te vieren.
- Meestal is er bij grootouders een tijd van 'rouw' en 'pijn' vooraleer ze aanvaarden dat hun kinderen en kleinkinderen andere keuzes maken op geloofsvlak. Er groeit na een zekere tijd een houding die geen van hen discrimineert, hoe verscheiden ze soms ook zijn op dat vlak.
- Ouders blijven bekommerd waar ze kunnen om van hun geloof te getuigen, vooral door ernaar te handelen en hun geloofsbeleving (in het dagdagelijkse leven – in kerkelijke rituelen) niet weg te stoppen. Een aantal ouders voelen zich mislukt in het doorgeven van het geloof. Ze voelen pijn en kunnen er zich, onterecht, echt schuldig om weten.
- Bij dit alles blijkt één grote bekommernis: "Hoe je (klein)kinderen op weg zetten om in alle levensomstandigheden staande te blijven. Het zal hen wellicht op weg zetten om de diepere zin van hun leven te ontdekken en niet te blijven hangen in het nep-geluk van het materiële.

2 Methodische bedenkingen voor deze bijeenkomst

Vier dimensies in het christendom.

Bij het leiden van het gesprek kan het belangrijk zijn om voor jezelf steeds voor ogen te houden dat er in het christelijk geloof vier dimensies zijn die elk hun plaats hebben, maar die in de feitelijke beleving ervan door christenen heel divers kunnen gedoseerd zijn. Ik som ze op: je zal merken dat de eerste drie van een andere aard zijn dan de vierde.

1. Het geloof inhoudelijk kennen, beleven en verkondigen.
2. Het geloof (alleen of samen) biddend beleven en in groep samen vieren (liturgie en sacramenten)
3. Het geloof beleven in daden: de dienstbaarheid aan de gemeenschap
4. Bovenstaande drie dimensies kun je individueel beleven, maar ook in groep.

Bij elk van deze vier aspecten een korte bedenking:

1. Sommigen weten niet zoveel van het christelijk geloof af, kunnen er weinig van uitleggen of verwoorden – ze voelen er zich onmachtig bij; anderen hebben via godsdienstonderwijs of catechese de opdracht om op dat vlak heel wat bij te dragen.
2. Veel (voor)vormen van ‘bidden’ zijn mogelijk en gebeuren ook: tot stilte komen; bezinnen bij een lied of een tekst; een persoonlijk gebeden- of psalmenboek gebruiken... Anderen geven de voorkeur aan het gemeenschappelijk bidden of vieren. Nogal wat jongeren en jongvolwassenen vinden dat laatste overbodig, maar bouwen momenten van bezinning en rust uitdrukkelijk in... (boeddhistische meditatie, dauwtrip, dagelijks een bezinnende tekst op internet ...).
3. Een aantal mensen (niet alleen jongeren) vinden inzet belangrijk en hebben geen nood aan diepere momenten van afzondering en vieren. Dat is zo.
4. In een sterk individualistische tijd is alles wat naar ‘gemeenschap’ ruikt bij een deel van onze mensen overbodig. Voor geloofsbeleving in groep een handicap!

3 Uit Nico ter Linden, En dan nog dit. Wandelen met God, Balans, 2016

De bekende Nederlandse dominee Nico ter Linden (bekend van o.m. zijn zesdelige Bijbelcommentaar *Het verhaal gaat...*) schreef onlangs een klein boekje – *je kan het zijn geestelijk testament noemen* - dat meer dan lezenswaardig is.

Uit dit boekje twee citaten: één uit het begin en het laatste hoofdstuk waarin ter Linden naar het beginhoofdstuk verwijst. Ik druk ze hier allebei af. Het zal de aandachtige lezer niet ontgaan welke wijsheid erin verborgen ligt, o.m. voor de bespreking van dit onderwerp...

Schitterende ideeën: geloof is om er iets mee te doen, en dat verandert je. En dat waardevolle wil je doorgeven. Komt er een generatie die dat niet meer doet, dan maar hopen als zij een andere waarheid doorgeven en dat het een grotere zal zijn. Al voegt de jood Egmond Fleg er fijntjes aan toe: ‘Als die bestaat’...

Het schommelen van de boot (p.7 e.v.)

*De dominee van Urk
die zou op Schokland preken,
maar door het schommelen van de boot
was hij zijn preek vergeten.*

Het is een versje van vroeger en het is mij dierbaar. Mijn grootvader was dominee op Urk en als kind vroeg ik mij al af of die oude ambtsbroeder van hem zijn preek

echt helemaal vergeten was.

Op verzoek van de theologische faculteit van de universiteit van Leuven schreef ik - voor een internationale en interconfessionele bundel *Geloven* - een persoonlijk verhaal over mijn geloofsgeschiedenis en mijn theologie. Mijn uitgever vroeg mij van dat opstel dit boekje te maken.

Hoe verging het de kleinzoon van de dominee van Urk, want de boot schommelde nogal, onderweg. Wat vergat hij, ten onrechte of omdat dat maar beter was? Wat onthield hij? Is zijn geloof veranderd? Het zou niet best zijn als het niet veranderd was, zoals ons de volgende anekdote leert.

Na vele jaren keerde een zendeling terug naar het eiland waar hij ooit het geloof gezaaid had. 'Ons geloof is niet veranderd,' zeiden de eilandbewoners trots, 'wij hebben het ongerept bewaard. De zendeling verstijfde. 'Dan is er iets grondig misgegaan,' zei hij. 'Het geloof is niet om te bewaren, het is om iets mee te doen, en dan verandert het.'

Slot (p. 73)

Ik begon deze mijmeringen met een woord van een grootvader tot zijn kleinzoon. Ik wil eindigen met een woord van een andere grootvader - de Franse rabbijn Edmond Fleg -, ook tot zijn kleinzoon. Na met een enkele zin zijn geloof in kaart te hebben gebracht ('Ik ben een jood omdat een jood nooit ophoudt te hopen') besluit de oude man zijn kleine overpeinzing als volgt:

*En ik zei tot mijzelf:
Vanaf die verre vader Abraham tot mijn eigen vader
hebben onze vaders een waarheid overgedragen
die in hun lichaam leefde
en die nu in mij verder leeft.
Zal ik deze waarheid dan niet overdragen
aan die uit mij geboren zijn?
Zul jij het van mij aannemen, mijn kind,
Zul jij het wéér overdragen?
Misschien zul jij het willen opgeven.
Als dat zo is, laat het dan zijn
voor een grotere waarheid.
Als die er is.*

4 Een lezersbrief uit Tertio die de mogelijkheid om aan jongeren – op welke wijze ook – het geloof door te geven, grondig relativeert. Als er geen 'honger' is, dan smaakt het eten niet! Maar toch niet opgeven!!!

In Tertio 21-09-2016 werd een lezersbrief afgedrukt van Joppy Schiltz. De brief reageerde op een artikel in Tertio waarin Robert Stouthuysen een lans brak voor een digitaal apostolaat, dat volgens hem naar jongeren toe héél belangrijk is.

Digitaal apostolaat

Robert Stouthuysen breekt een lans voor een digitaal apostolaat (Tertio nr. 862 van 17/8). Als vader van drie zonen plus echtgenoten, en als opa van tien kleinkinderen plus een aantal lieven, en als lid van een uitgebreide familie met talloze neven en nichten, maar ook als levenslange velerlei betrokken gelovige samen met mijn echtgenote, denk ik niet alleen, maar ervaar ik vooral dat zo'n apostolaat een over-idealiserings is. "De jongeren", hoe veralgemenend ook, gaan niet alleen niet meer "ter kerke", ze lezen evenmin digitaal over religie wegens geen belangstelling. Kerk noch religieuze taal interesseren hen. Ik bevestig zeker de stelling van Gerard Bodifée (Tertio nr. 859-860 van 27/8) over de beleving van de waarachtige

evangelische waarden van talrijke jongeren, hun inzet en engagement. Maar het probleem van de bereikbaarheid blijft levensgroot. Hoe spreken herders - wij dus, alle gelovigen - de jongeren aan? Hoe boeien we hen? Door kleur te bekennen, onze bron Jezus van Nazareth te durven uitspreken, te getuigen, in grote vrijheid, niet belerend, wel belevend. Door zelf te geloven in de dynamiek van de scheppende Geest die nieuwe wegen zal vinden. Door onszelf in te schakelen in die dynamiek. "Zie, Ik maak alles nieuw".

5 Bibliografie

- Van der Vloet Johan en Cornu Ilse (red.) *Groeien! Help, een tiener in huis!* Halewijn, 2012 80 blz., magazine, geniet. In de bekende reeks in opdracht van de Nederlandse en Vlaamse bisschoppenconferentie over geloofsopvoeding voor volwassenen een magazine bedoeld voor ouders met tienerkinderen (vormselleeftijd, puberteit) over gelovige opvoeding en hoe omgaan met de levensvragen van je opgroeiende pubers. Met diverse getuigenissen van al dan niet bekende personen. Met een dossier over het vormsel. 4 euro.
- Fonteyn Henk, *Als je kinderen niet meer gaan. Gedachten voor ouders die wel in de kerk blijven*, Ark media, 2015. 126 blz., ingenaaid. Een pastorale handreiking aan ouders die ermee worstelen dat hun kinderen niet meer naar de kerk gaan. Aanknopingspunten om met opgroeiende of al volwassen kinderen in gesprek te gaan. De auteur heeft vijf kinderen. Met bijdragen ook van zijn kinderen die niet meer naar de kerk gaan. 12,5 euro.

6 Suggesties voor een afsluitend gebedsmoment

Breng mee: DDW 15– cd-speler

1. **Lied:** Z.J. 604: *In de schoot van mijn moeder geweven* (zie DDW 15/2).

2. **Bijbellezing: We beluisteren het *Sjema Israël*, de geloofsbelijdenis van Israël uit het boek Deuteronomium 6, 4-9:**

Luister, Israël: de HEER, onze God, de HEER is de enige! Heb daarom de HEER lief met hart en ziel en met inzet van al uw krachten.

Houd de geboden die ik u vandaag opleg steeds in gedachten.

Prent ze uw kinderen in en spreek er steeds over, thuis en onderweg, als u naar bed gaat en als u opstaat.

Draag ze als een teken om uw arm en als een band op uw voorhoofd.

Schrijf ze op de deurposten van uw huis en op de poorten van de stad.

3. **Gebed voor onze kinderen en kleinkinderen** (Zie *Bidden in de huiskring*, p. 79)

Heer onze God, / wij leggen de namen van onze kinderen / in uw zegenende handen. / Houd onze kinderen vast, / als wij ze los moeten laten / en zij hun eigen weg door het leven gaan. / Wees hun troost en bemoediging, / als zij eenzaam zijn en bang. / Blijf heb nabij, / als het donker wordt in hun leven, / als zij de weg niet meer vinden / die naar vrede leidt. / Reik hun de hand en open hun ogen / voor het beloofde land.

In uw zegenden handen / leggen wij de namen van onze kinderen, Heer, onze God.

4. Je kan desgewenst het **beginlied** hernemen.

Op- en aanmerkingen kunnen gemaild worden naar guido.debonnet@skynet.be